

TAMASSI GYÖRGY: A TOTALIS ÁLLAM
(Kortárs könyvkiadó, Budapest, 1936)

Egyszerű, hasznos tankönyv, mely a liberális állam és a totális állam viszonyát tisztázza világos nyelven, oktató következetességgel. A szerző szerint „az objektív érdekek tudatos felismerésének legalkalmasabb eszköze a józan ész és az ésszerű, világos látásmód.” Ennek tudatában nem korhol, nem vádol, nem támad senkit és semmit, csak megállapítja s kielemezi a dolgok logikáját. Nem röpirat s mégis döntő ítélet mindazok fölött, akik „a racionalizmus helyét részint, természeti, részint természetfölötti tényezőkkel kívánják betölteni s a vér, a faj, a néplélek homályos összefüggéseivel akarják elvonni a figyelmet a konkrét nyomorúságról és a nyomorból kivezető reális utak józan felismerése elől.”

Tamássi György a totális állam német bölcseleinek — a mai német államhatalom ideológusainak — ismeretére támaszkodik. Forrásanyagul használja *Moeller van den Bruck*, *Ernst Forsthoff*, *Otto Kollreutter*, *Karl Schmitt*, *Heinz Ziegler* munkáit. Miután „a totális állameszme térhódításáért és gyakorlati megvalósításáért folytatott küzdelem a liberális állam és a liberális államfelfogás elleni harc jegyében folyik”, a szerző arra a kérdésre igyekszik fényt deríteni, miben különbözik tehát a totális állam a liberális államtól? Fontos feladat, mert valóban „a köz-tudatban liberális és totális állam, mint *végletes ellentétek* szerepelnek”. Gondoskodnak erről egyfelől a totális állam teoretikusai, akik a liberális állam elleni támadással kölcsönöznek elméletüknek radikális, népi és szociális jelleget, mintegy forradalmi dicsfényt, másfelől azonban a liberális védelmezői is, akik „a tőkésrendi berendezkedés védelmében indítanak kereszties hadjáratot a totális állam elmélete ellen.”

Ügyes képet rajzol a szerző arról a *fogalmi* háborúságról, mely a liberális és totális államszemlélet között dúl, szublimált formákban, elvi, elméleti és világnézeti síkokon, csak hogy „gondosan és ügyesen leplezhessék a lényegét, a *valóságos* helyzetet, azt, amiben megegyeznek egymással: a közös társadalmi és gazdasági alapot”. Nem új és nem eredeti az, amit Tamássi György nyújt, amikor ehhez az eredményhez jut el: „A totális állam szerves folytatója, terméke a liberális államnak, aminthogy a monopóliumkapitalizmus is a szabadversenyos kapitalizmus méhében született. A totális államban fejeződik ki az a társadalmi szervezet és ideológia, amely a *monopóliumkapitalista* fejlődési foknak leginkább megfelel.” De új a világos okfejtés, a velős megfogalmazás, a teljes bizalom az olvasó józan ítélőképességében. Kétségtelenül szükség volt ilyen személytelen tárgyilagossággal tanító könyvre, mely az új idealizmus, az új mitológia ködösítő, leplező, bódító hadjáratával szemben a magyar szellemi életben a valóságra, a tények ellenőrzésére, a józan észre hivatkozik s így a totális és liberális állameszme szembenállásában a közös alapzatra tud rámutatni. Tudjuk, hogy mióta *Szekfű Gyula* a régi liberális Magyarország ostromozásával teremtett új magyar történeti és állambölcseleti iskolát s a tekintélyi és parancsuralmi rendszerek magyar hivei Transszylvániában is a liberális elleni világnézeti támadások, a nagy francia forradalom eszméi, a demokrácia, parlamentarizmus, pacifizmus, humanizmus, szabad gazdálkodás, racionalizmus, materializmus elleni küzdelem jelszava alatt igyekeznek tért hódítani, a magyar szellemi életben is többé-kevésbé sikerült a liberális és totális államot, mint kizárólagos *vagy-vagyot*, egymással szembeállítani. E mesterségesen keltett szellemi bonyolódás zavarosából vezetheti ki az egyszerű olvasót Tamássi György reális vezérfonala, a gőztelen, szenvedélytelen, okos hang.

(B. E.)